

Weer boombroedende Lepelaars bij Haarlem

Dirk Tanger

Evenals in 2004 (Stuart et al., 2004) hebben er ook in 2005 Lepelaars gebroed in het moerasbos aan de Binnenliede. Vier broedende paartjes konden met zekerheid worden vastgesteld, één paar meer dan in het jaar daarvoor. Vanaf 13 maart 2005 heb ik tenminste eenmaal per week het moerasbos van de buitenkant bekeken. Alleen op 13 maart is het moerasbos daadwerkelijk betreden om het aantal bezette en niet bezette nesten van Blauwe Reigers, Eksters en roofvogels te karteren. Samen met Harry Vendel telde ik die dag zestien door Blauwe Reigers bezette nesten en vier nog niet bezette reigernesten. Daarnaast telden we elf nesten die in voorgaande jaren door Ekster, Zwarte Kraai, Buizerd of Sperwer gebruikt waren. In tegenstelling tot reigernesten zijn deze niet geschikt voor Lepelaars, omdat zij niet in staat zijn om er zelf grotere nesten van te bouwen.

De broedende Blauwe Reigers leken laat dit jaar. Er waren nog geen kleine jongen en er werd nog veel gebaltst. Vermoedelijk heeft de felle kou met veel sneeuwval van 27 februari tot 6 maart de conditie van de Blauwe Reigers aangetast en het broeden verlaat. Ook is het mogelijk dat zij voor een deel opnieuw begonnen zijn met broeden. Concrete gegevens zijn hier over echter niet verzameld, ook omdat er geen gedetailleerde gegevens van voorgaande jaren beschikbaar waren.

Op 22 maart ziet Berry van der Hoorn de eerste twee teruggekeerde Lepelaars in het moerasbos. Uit de omliggende polders zijn dan nog maar weinig Lepelaars gemeld. Op 25 maart zijn alle reigernesten door de Blauwe Reigers bezet. De twee aanwezige Lepelaars moeten paren en baltsen op een dikke tak, maar kunnen geen nest bezetten. De reigernesten blijven de hele maand april bezet, er worden nauwelijks Lepelaars gezien in het moerasbos. Wel in de poldersloten in de (wijde) omgeving. Er blijft hoop. Op 29 en 30 april worden in de meest zuidelijke boom van het moerasbos twee Lepelaars gezien die baltsgedrag vertonen. Op 1 mei staan er drie Lepelaars in de boom waar in 2004 twee nesten zijn uitgevlogen. Nu worden die nesten nog bezet door Blauwe Reigers met zeer kleine jongen en zij staan hun nest vooralsnog niet af.

Pas op 13 mei komen er gunstige berichten; bewoners van de Lieweg melden dat zij de hele week al Lepelaars met takjes zien vliegen. Op 14

mei tel ik 's ochtends om 5.45 uur zes Lepelaars, waarvan twee op een laag in de boom hangend nest. Vermoedelijk betrof het een naar beneden gevallen reigernest dat toch nog op een paar takken was blijven steken. Het nest (30 meter zuidelijk van de boom waar in 2004 succesvol werd gebroed) werd door de Lepelaars geaccepteerd en er werd druk gepaard en met takjes gesleept. Op 17 mei broedt er een Lepelaar op dit nest. Op 22 mei zitten er op drie plekken paartjes Lepelaars op nesten tussen het ontlukend groen van de bomen. Ook zit er een solitaire vogel in een vrij hoge boom.



Volwassen Lepelaar met een jong op het nest, Oeverlanden van de Liede mei 2004. Arnoud van den Berg.

In juni kan ik vier bezette nesten van Lepelaars vaststellen, soms met behulp van forse wind die de bomen en takken heen en weer zwiept, waardoor verborgen nesten zichtbaar worden. Op 24 juni zitten er in het allereerste nest drie jongen van ongeveer een week oud. Op die dag zag en hoorde ik ook een subadulte Lepelaar. De subadult (korte geheel zwarte snavel, geheel ontbrekende kuif en grotendeels zwarte buitenste drie handpennen) vloog piepend een oudervogel na en bedelde heftig op de tak waar deze oudervogel landde. Die moest daar niets van hebben en de vogel sprong van tak naar tak naar het nest. De subadult bleef staan en ging slapen.

Eind juni zijn er nog geen jongen uitgevlogen en kan geconstateerd worden dat er respectievelijk 3, 2, 2 en 1 jong in de nesten liggen. Vanaf half juni zijn er klauterende jongen in de nestbomen te zien en op 20 juni vliegen er jongen met ouders rond. Begin augustus zit er nog één jong hoog in een boom, maar er komen 's avonds geen ouders met jongen meer slapen.

Conclusies

Ondanks het slechte broedseizoen voor de Lepelaars (een deel van onze broedvogels is door de droogte in Spanje en Portugal niet naar Nederland getrokken, pers. med. Otto Overdijk) is de kleine kolonie in het moerasbos in 2005 met één paar gegroeid. Of het dezelfde vogels betreft als in 2004 is niet bekend, maar het lijkt waarschijnlijk. Ook vlogen er gemiddeld meer jongen uit, al was het lastig om het precieze aantal goed te bepalen. Het broedpaar dat maar één jong kreeg zou betrekking kunnen hebben op het paartje uit 2004 dat niet broedde maar wel op een nest baltste en paarde. Het lage aantal jongen zou er op kunnen duiden dat deze vogels dit jaar voor het eerst gebroed hebben. Uiteindelijk gingen de Lepelaars 2 weken later broeden dan verleden jaar, vermoedelijk als gevolg van het late broeden van de Blauwe Reigers. Desondanks is er in 2005 weer met succes gebroed, een belangrijke voorwaarde voor terugkeer naar deze kleine, maar gegroeide kolonie van boombroedende Lepelaars. Bij deze wil ik Rein Leguijt bedanken voor zijn opmerkingen tijdens de totstandkoming van dit artikel.

Literatuur

- Stuart, J, Tanger, D. & Hieselaar, F., 2004. Lepelaars broeden in Overlanden de Liede. Fitis 40(3): 127-130.

Dirk Tanger, van 't Hoffstraat 124, 2014 RK Haarlem, dtanger@xs4all.nl